

Represija nad braniteljicama za ljudska prava

Napadi na Žene u crnom:

novembar 2015. – decembar 2015.

Dosije br. 5

Žene u crnom su aktivistička grupa i mreža feminističko-antimilitarističke orijentacije, koju čine žene različite generacijske i etničke pripadnosti, obrazovnog nivoa, socijalnog statusa, životnih stilova i seksualnih izbora. Žene u crnom su osnovane 9. oktobra 1991. u Beogradu.

Od početka rada Žena u crnom (1991.) suočavaju se sa raznim vidovima represije, kako do strane državnih tako i nedržavnih aktera.

Od samog početka rada do sada, veoma često smo bile i sada smo mete napada zbog naših zalaganja za ljudska prava drugih i različitih (u etničkom, političkom, seksualnom pogledu). Međutim, kao ženska mirovna grupa najviše problema smo imale zbog našeg insistiranja na svim nivoima odgovornosti za rat i ratne zločine počinjene u naše ime.

Talas nasilja prema aktivistkinjama/aktivistima je značajno intenziviran od 2014. godine.

Da podsetimo: portparol protivterorističke jedinice MUP-a Radomir Počuča pozvao je (25. 03.2014.) na svom fejsbuk profilu huligane da se obračunaju sa Ženama u crnom, nakon što smo obeležile 15 godina od ratnih zločina srpskih snaga nad kosovskim Albancima.

Ultrad desnicaški pokret „Srbski sabor Zavetnici” održao je protest u znak podrške Radomiru Počuči, a protiv Žena u crnom, u blizini prostorija „Žena u crnom”.

Policija je zloupotrebila slobodu okupljanja, time što je dala dozvolu za protest čiji je motiv odbrana pozivanja na nasilje. To je izazvalo strah i nesigurnosti, kako za aktivistkinje ŽuC-a, tako i za stanare zgrade u kojoj se nalaze prostorije ŽuC-a, a sa kojima inače imamo veoma korektno odnose od kada smo u tom istom prostoru (1997.). Prekomerna policijska ovlašćenja (maltretiranja stanara od strane policije tokom održavanja protesta) izazvala su ogorčenost jednog dela stanara i podstakla njihovu peticiju za iseljenje ŽuC-a, koja je još uvek u toku. To dodatno pojačava društvenu isključenost, straha, nebezbednost i naravno, nastavak medijske hajke (pre svega preko društvenih mreža) protiv aktivistkinja ŽuC-a.

Na svom fejsbuk profilu Boris Knežević (pravo ime Boris Hasanović) napisao je 29. marta, a o čemu smo obavestene od strane policije 13. maja 2014.: „Pozivam svu braću da gde god vide one kurve u crnom da ih odmah linčuju i spale!!! Pravda za Počuču”, itd. a pojavilo se stotine pretnji i uvredljivih komentara, kao direktna posledica javnog linča na koji je pozvao R. Počuča.

Povodom 19 godišnjice genocida u Srebrenici, Žene u crnom i učesnici/e inicijative „Mirovni aktivizam - aktivistički biciklizam- Srebrenica 2014” organizovali su 08.07.2014. na glavnom gradskom trgu u Valjevu, u crnini i ćutanju, mirovnu akciju „Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici”. Od samog početka akcije grupa muškaraca koji su nosili majice sa natpisom „Četnici Valjeva” kao i majice sa slikama Ratka Mladića (optuženog za genocid u Srebrenici a protiv kojeg se trenutno vodi sudski postupak na Haškom tribunalu) upućivala je nacionalističko-militarističke-mizogine uvrede i pretnje, „divljačkim vikanjem, psovanjem, pljuvanjem, bacajući jaja na aktivistkinje i aktiviste. Istovremeno se atmosfera mržnje usijavala, i oni su postajali sve brutalniji, dok na kraju nije stvorena nesumnjiva atmosfera linča. Kako se povećavao broj pripadnika profašističke grupe, povećavao se i broj policajaca koji su obezbeđivali skup”. Međutim, policija nije uspela da spreči probijanje kordona od strane profašističke grupe i prilikom napada u atmosferi lična i poziva na uništenje, povređene/i su: Staša Zajović, Ljiljana Radovanović, Miloš Urošević i Dejan Gašić”.¹

Policija je na kraju uspela da evakuise aktiviste/kinje, a iz bezbednosnih razloga sve učesnice/i akcije pod policijskom pratnjom vratili u Beograd. Premda je ranije bilo planirano da biciklisti/kinje prenoće u Valjevu, a potom nastave biciklističku mirovnu turu ka Srebrenici, akcija je nastavljena narednog dana, nešto izmenjene trase. „Mirovni aktivizam - aktivistički

1 Saopštenje Žena u crnom, 9. jul 2014.

biciklizam- Srebrenica 2014" akcija je organizovana po drugi put ove godine: iz Beograda je krenulo devet biciklista i biciklistkinja. Učesnice i učesnici ovog biciklističkog pohoda želeli su da podsete stanovnike/ce zapadne Srbije i Podrinja na ulogu Srbije u ratu u Bosni i Hercegovini. Tokom rata u Bosni i Hercegovini pomenuto područje je služilo često kao logistička podrška za pohode raznih vojnih i paravojnih formacija koje su ratovala na teritoriji Bosne i Hercegovine"² Valja napomenuti da su Žene u crnom i pored napada i pretnji realizovale sve planirane aktivnosti u okviru obeležavanja 19 godišnjice genocida u Srebrenici.

Dana 22.07.2014, oko 14h na autobuskoj stanici, u blizini glavne pošte (kod cvećare "Jelena") u Zemunu, crnomanjasti, visoki, korpulentni muškarac, između 30 do 40 godina, tokom par minuta, upućivao je Staši Zajović neprekidno uvrede i pretnje: "Znam ja tebe, ti si Staša Zajović iz Žena u crnom. I da znaš, nema ti mesta u Srbiji". Na njeno pitanje: "Ko ste vi?" nije odgovorio i nastavio je: "Plašiš li se za svoju sigurnost? Za sigurnost tvoje familije? Morala bi se plašiti, jer ti mržiš Srbe i radiš za Muslimane... I da znaš, neću ti reći ime. Mi smo nevidljivi, mi dolazimo iz mraka i radimo po mraku, nas ima svuda... Nećete braniti američki komandosi..."³

U prethodnim izveštajima o ovim slučajevima (Dosije br.1, 2, 3, 4) prezentovane su činjenice o napadima, reakcije državnih organa, reakcije lokalnih i međunarodnih organizacija za ljudska prava, politički kontekst u kojem se dešava nasilje, itd.).

U ovom Dosijeu/izveštaju dajemo pregled relevantnih činjenica kako o ovim slučajevima, tako i o drugim napadima na aktivistkinje i aktiviste ŽuC-a, o našoj bezbednosnoj situaciji, reakciji državnih organa, itd.

I Hronologija/pregled događaja

Tokom perioda izveštavanja (novembar i decembar 2015.) nije bilo novih direktnih napada na aktivtkinje i aktiviste ŽuC. Postupak koji se vodio protiv Borisa Hasanovića (Facebook nalog: Boris Knežević) za pretnje koje su upućene preko Facebook-a je obustavljen zbog nedostatka dokaza. Više javno tužilaštvo u Beogradu je prihvatilo tvrdnje Borisa Hasanovića date na saslušanju u policiji, da on nije uputio pretnje, da navedeni nalog "pored njega koriste i drugi članovi organizacija "Četnička omladina" i "Ravnogorski pokret" i da se oni nalaze u inostranstvu". Ono što je takođe obeležilo navedeni period je diskriminatorno ponašanje državnih organa i policije prema aktivistkinjama/aktivistima ŽuC-a, prilikom poseta centrima za prihvatanje izbeglica. Aktivistkinje/aktivisti ŽuC-a su obilazili lokacije na kojim se nalaze izbeglice, kako bi odneli prikupljenu pomoć i da bi se upoznali sa uslovima u kojima izbeglice borave, kao i sa odnosom državnih organa prema njima. Pri ovim posetama, policija im je sprečavala ulazak u prihvatne centre, sa izgovorom da je za boravak u centru potrebna dozvola. Na pitanja o proceduri i nadležnosti za davanje dozvole, davali su različite odgovore. Naši pokušaji da u kontaktu sa Komesarijatom za izbeglice i nadležnim Ministarstvom dobijemo više informacija ili navodnu dozvolu nisu urodili plodom.^{4 5 6 7 8}

II Pravne mere zaštite koje su preduzele Žene u crnom i Komitet pravnika za ljudska prava/Jukom

Pokrenute su sledeće radnje radi utvrđivanja odgovornosti državnih organa za nasilje nad ŽuC-om, a u pravcu pravne zaštite:

1. Prigovor protiv Rešenja Višeg javnog tužilaštva u Beogradu pod brojem Kt. 94/14 od 1.11.2015. godine⁹
- 2 "Mirovni aktivizam – aktivistički biciklizam - Srebrenica 2014"
- 3 Iz informacije Staše Zajović, 22. jul 2014.
- 4 Izveštaj-Poseta izbeglicama Preševo 09.11.2015.
- 5 Izveštaj-Poseta izbeglicama Preševo 27.11.2015.
- 6 Izveštaj-Poseta izbeglicama Adaševci 18.12.2015.
- 7 Izveštaj-Poseta izbeglicama Preševo 21.12.2015.
- 8 Izveštaj-Poseta izbeglicama Adaševci 30.12.2015.
- 9 Prigovor protiv Rešenja Višeg javnog tužilaštva u Beogradu pod brojem Kt. 94/14 od 1.11.2015.

Pravni tim Yucom-a, kao i drugi pravni eksperti/kinje i aktivistkinje Žena u crnom su u stalnoj komunikaciji u vezi sa pravnim lekovima i postupcima koje treba preduzeti u narednom periodu u vezi sa odgovornošću države, komunikaciji sa međunarodnim organizacijama i institucijama, kao i daljem razvijanju strategije otpora, uzajamne podrške...

III Mere koje je preduzela država povodom napada

U ovom odeljku ćemo isključivo navesti radnje koje je preduzela država, a informacije o tome smo dobijale isključivo na naš zahtev.

Rešenje Višeg javnog tužilaštva u Beogradu KT VTK 94/14 od 01.11.2015. kojim se odbacuje krivična prijava KU 9320/14 od 14.05.2014. protiv Borisa Hasanovića¹⁰

1. Rešenje Apelacionog javnog tužilaštva u Beogradu KTPO 291/2015 od 15.12.2015. kojim se odbija prigovor protiv Rešenja Višeg javnog tužilaštva u Beogradu KT VTK 94/14 od 01.11.2015.¹¹

IV Politički kontekst

U periodu izveštavanja nastavljeno je jačanje autoritarnih i totalitarnih pojava na koje je ukazivano u prethodnim izveštajima. Vladajući režim na čelu sa premijerom Aleksandrom Vučićem je nastavio sa svojim naporima da pod svoju kontrolu stavi što je moguće više segmenata društva. Naročito su ugroženi mediji.

Mediji pod direktnom kontrolom vladajuće stranke konstantno šire strah i paniku među građanima. Održava se tenzija, stalnim pričama o navodnoj „ugroženosti“ premijera i „opasnostima“ koje prete iz zemlje i inostranstva. Razmere ove propagande se vide na primeru da je više puta organizovan „specijalni/vanredni“ celodnevni program o „državnom udaru koji se sprema“ na medijima pod Vučićevom kontrolom.

U ovom periodu značajan događaj je bio i doček ratnog zločinca Vladimira Lazarevića, bivšeg generala Vojske Srbije, koji je pred Međunarodnim krivičnim sudom osuđen na 15 godina zatvora, za počinjene ratne zločine nad Albancima na Kosovu 1999. godine. Nakon izlaska iz zatvora njemu je priređen „državni“ doček, kome su prisustvovali visoki državni zvaničnici, između ostalih načelnik generalštaba i četiri ministra. Tom prilikom ministar pravde Nikola Selaković je izjavio: „Verujem da će njegova ličnost i njegova karijera pokazati mnogim naraštajima u Srbiji šta znači do kraja i na svakom mestu i u svakom trenutku boriti se za svoju otadžbinu. To je najsvetliji primer.“ Ovo pokazuje pravu sliku odnosa državnih organa prema ratnim zločinima. Jedno lice, „moderno“, „okrenuto ka miru i budućnosti“ se pokazuje u Briselu, a drugo, ono iskrenije u Srbiji. Zločinci postaju „svetli primer kako se bori za otadžbinu“, a oni koji ukazuju na zločine i kažnjavanje počinitelaca su „državni neprijatelji“ i kao takvi legitimna meta napada.

Istu dvoličnost vlast pokazuje i prema izbeglicama sa Bliskog I Srednjeg Istoka, koji prolaze kroz Srbiju na putu ka Zapadnoj Evropi. Javno se hvali svojim humanim pristupom, a u realnosti izbeglice postaju žrtve zloupotreba, korupcije, policijske brutalnosti I izvor prihoda za paradržavne tajkune.

Izveštaj sastavio: Mirko Medenica

Beograd, 11.01.2016.

10 Rešenje Višeg javnog tužilaštva u Beogradu KT VTK 94/14 od 01.11.2015.

11 Rešenje Apelacionog javnog tužilaštva u Beogradu KTPO 291/2015 od 15.12.2015.